

Berlin, 12 oktyabr 2018

Federal Xarici İşlər Nazirliyinin „Şərqlə Tərəfdaşlığı ölkələri və Rusiyada vətəndaş cəmiyyəti ilə əməkdaşlığın inkişaf edilməsi“ proqramına dair izahatlar

Şərqlə Tərəfdaşlığı ölkələri və Rusiyada vətəndaş cəmiyyətilə əməkdaşlığın inkişaf edilməsinə dair proqram vətəndaş cəmiyyətinin təşkilatlarına və həmin təşkilatlarda fəaliyyət göstərən vətəndaşlara onların mərkəzi aktyor və dövlət fəaliyyəti üzrə mühüm tərəfdaş kimi rolunun mənimsəməsinə və bölgələrdə davam edən keçid proseslərinin dəstəklənməsinə imkan verir.

Federal hökumət xarici mədəniyyət və təhsil siyasətinin alətləri ilə imkan yaratmaq istəyir ki, milli sərhədlərdən o yana qeyri-siyasi məkanda millətlərin arzularına və travmalarına, münaqişələrlə dolu keçmişə və eyni zamanda inkişaf ümidlərinə və ictimai sosial nailiyyətlərinə dair müzakirələr və razılıqlar baş tuta bilsin. Bu yalnız o halda əldə edilə bilər ki, ölkənin həm kənd həm də şəhər ərazisindən olan və üzərinə öhdəlik götürən mümkün qədər çox aktyorlara imkan verilsin ki, regionda sosial bağlılığı və vətəndaş cəmiyyəti strukturlarının yaradılmasını möhkəmləndirə bilsinlər, azad demokratik və pluralizm ictimai quruluşun əsaslarını inkişaf etdirə bilsinlər və bununla gələcəkdə Avropada xalqların sülhsevər münasibətini təmin etsinlər. Bunun üçün 2019-cu ilin büdcə dövründə Xarici İşlər Nazirliyinin sərəncamına yenidən 0504 fəsildən 687 13 başlıq altında büdcə vəsaitlərinin verilməsi nəzərdə tutulur.

Hansı məqsədlərə nail olunmalıdır?

Alman vətəndaş cəmiyyətinin Şərqlə Tərəfdaşlığı ölkələri və Rusiyanın vətəndaş cəmiyyətləri ilə əməkdaşlığı çərçivəsində zəruri olan keçid və daxili inteqrasiya prosesini ətraflı şəkildə dəstəkləyən tədbirlər üçün federal hökumət tərəfindən vəsaitlər ayrılır. Bura bütün mədəni və təhsil siyasətinin layihə işləri daxil edilir (xüsusilə, informasiya vasitələri, elm, təhsil, peşə təhsili daxil olmaqla, mədəniyyət, dil və gənclər üçün məşğulluq).

Bu səbədən, Almaniyanın və **Şərqlə Tərəfdaşlığı proqramına üzv olan ölkələrin eləcə də Rusiyanın aktyorları arasındakı əməkdaşlığın uzunmüddətli vətəndaş cəmiyyət strukturlarını yaradan və yaxud inkişaf edən layihələr dəstəklənə bilər. Layihələr həmçinin**

- vətəndaş cəmiyyətinin mümkün qədər çox aktyorlarını cəlb etməli (eyni zamanda multiplikatorlar vasitəsi ilə) və
- aşağıda göstərilən digər məqsədlərdən birini güdməlidirlər.

1. „Pluralizmi gücləndirmək“ – İnformasiya, fikir və mətbuat müxtəlifliyinin yaradılması və inkişafı:

Bu dəstəkləmə məqsədi media layihələri ilə bağlıdır. Pluralizm anlayışı muasir demokratiyaların mərkəzi və qurucu elementidir. Onların qanuniliyi əsasən cəmiyyətdə mövcud olan fikir, maraqlar və məqsədlər müxtəlifliyinin qəbul edilməsində və ona hörmət bəslənilməsində öz izharını tapır. Bu səbədən, pluralizm xarakterli media mənzərəsinin yaradılmasına və inkişafına xidmət edən layihələr dəstəklənəcək. Xüsusilə, media aktyorlarının gücləndirilməsi və ixtisaslaşması ilə cəmiyyətlərin etibarsız və yalan məlumatlara qarşı dayanıqlılığını təmin edəcək habelə keyfiyyətli və pluralizm xarakterli (yerli) media qurumları ilə daha yaxşı əlaqə yarada biləcək layihələr nəzərdən keçirilir.

Uyğun olan tədbirlər misal üçün qeyd edilən ölkələrdə jurnalistlərin, bloqerlərin və digər media aktyorlarının təlimi və ixtisaslarının artırılmasıdır, həmçinin Almaniyada jurnalistlər üçün təcrübə proqramlarıdır. Eyni zamanda mətbuat səlahiyyətlərinin gücləndirilməsinə xidmət edən layihələrə vəsait ayrıla bilər, misal üçün məktəblərdə və universitetlərdə və yaxud siyasi təhsil sahəsində müvafiq tədbirlər vasitəsi ilə.

2. „Dəyərlərə dair müzakirələrin təşviqi“ – Dəyərləri vətəndaş cəmiyyəti dialoqu və siyasi mədəni tədbirlər vasitəsilə gücləndirmək

Bu məqsəd altında əsasən mübadilə və mədəniyyət layihələri dəstəklənə bilər. Oxşarlıq və fərqlilik haqqında səmimi dialoq daxili inteqrasiya prosesinin eləcə də beynəlxalq tərəfdaşlıqların təməlini təşkil edir. Bu, həmişə insanların görüşdüyü, mübadilə apardığı və əməkdaşlıq etdiyi yerdə baş tutur. Mühüm əsaslı dəyərlər haqqında mübadilə eləcə də insan hüquqlarının qorunması, idarəetmədə qanunauyğunluq, məhkəmələrin müstəqilliyi, şəxslərin yaşama və azad inkişaf etmə hüququ və çoxluğun qərar qəbul etmə prinsipi siyasi gərginlik dövründə böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Bu səbəbdən, vətəndaş cəmiyyəti mübadiləsi və siyasi mədəni tədbirlər vasitəsi ilə yuxarıda qeyd edilən əsas dəyərləri ötürən və gücləndirən layihələrin də dəstəklənilməsi nəzərdə tutulur. Burada vətəndaş cəmiyyəti qruplarının dialoq və görüş tədbirləri eləcə də mədəni həyatın hər bir sahəsini əhatə edən və yuxarıda qeyd edilən dəyərlərin ötürülməsinə dair formatlar haqqında düşünmək olar.

3. „Gələcək perspektivlər vermək“ – Elmi, peşə və ictimai siyasi təhsil və ixtisasartırma tədbirləri

Burada söhbət ilk növbədə təlim və ixtisasartırma üzrə layihələrdən („Capacity Building“) gedir. Şəxsi iqtisadi, ictimai və sosial təminatla dair perspektivin mövcudluğu eləcə də hər bir şəxsin özü və ətrafı üçün inkişaf və irəlləyiş şanslarının mövcudluğu hər bir kəsin, əsasən də gənc insanların, əsas tələbatıdır. Bundan öz ölkəsi üçün hər bir ictimai, siyasi və sosial öhdəçiliyə həvəs irəli gəlir. Təlim və ixtisasartırma burada hər bir insanın üzərində şəxsi gələcək perspektivlərini və arzularını qurduğu əsas təşkil edir.

Bu səbəbdən, elmi, peşə və siyasi ictimai təlim və ixtisasartırma tədbirləri, həmçinin təqaüdlərin verilməsi vasitəsilə, dəstəklənə bilər.

Hədəf qrupu ilk növbədə (amma yalnız deyil) gənclərdir.

4. **„Dialogun və anlaşmanın təşviqi“ – ərazi münaqişələri səbəbindən itən etimadın bərpa edilməsi**

Bu məqsəd çərçivəsində söhbət həlli tapılmayan ərazi münaqişələrini nəzərə alaraq qeyri-siyasi məkanda ölkələri ərazi münaqişəsinin tərəfi olan cəmiyyətlər arasında lazımı etimadın yenidən bərpa edilməsi üzrə tədbirlərdən gedir. Müxtəlif tarixi hekayələr sayəsində olan regionda həlli tapılmayan ərazi münaqişələr və gərginliklər həmçinin ölkədaxili vətəndaş cəmiyyətində və ölkələr arasında dərin ziddiyətə səbəb oldu. Burada xüsusilə özünü dərk etmə və digərinin dərk etməsi şəklinin pozulması və azlıqların inteqrasiya olunması sualları əsas rol oynayır. Bunun nəticəsi qarşılıqlı olaraq etimadın itirilməsi, yalnız rəyin yaranılması və dərinləşdirilməsidir habelə danışığa hazır olmaqda çatışmazlıqdır. Buna qarşı hərəkət etmək üçün digər tərəfin mövqeyini anlamağa çalışan və bundan irəli gələrək güzəştə getməyə hazır olmanı inkişaf etmək üçün insanların və təşkilatların mövcud olması tələb olunur.

Bu səbəbdən, ərazi münaqişələrini nəzərə alaraq bütün mədəni və təhsil alətlərindən istifadə edərək dialoqa hazırlığı və zərər çəkmiş qrupların anlaşmasını yenidən bərpa etməklə itirilən etimadın yaradılması və yalnız rəylərin aradan götürülməsi məqsədini güdən vətəndaş cəmiyyəti əməkdaşlığı layihələri dəstəklənə bilər.

Dəstəklənməsi mümkün olmaq üçün vətəndaş cəmiyyətinin əməkdaşlıq layihələri hansı ölkələrdə həyata keçirilməlidir?

Vətəndaş cəmiyyəti çərçivəsində əməkdaşlıq layihələri **Almaniyada, Rusiyada və yaxud Şərq Tərəfdaşlığı** proqramına **üzv olan ölkələrdə** keçirildiyi halda dəstəklənə bilər. Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri bunlardır: Azərbaycan, Belarus, Ermənistan, Gürcüstan, Moldaviya Respublikası və Ukrayna. Dəstəklənən iştirakçıların yaşayış yeri Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinin birində, Rusiya, Fransa və yaxud Almaniyada olmalıdır.

Almaniyadan və bir **(ikitarəfli layihələr)** və yaxud bir neçə **(regionlararası layihələr)** Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrindən və Rusiyadan olan vətəndaş cəmiyyətlərinin aktyorları arasında əməkdaşlıq layihələri mümkündür.

Nəzərə almaq lazımdır ki, proqramın məqsədi Almaniya və Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri habelə Rusiya arasında əməkdaşlıq strukturlarının yaradılmasıdır, **sırf milli layihələrin eləcədə Almaniyadan və ya Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri habelə Rusiyadan tərəfdaşı olmayan layihələrin dəstəklənməsi nəzərdə tutulmur.**

Federal hökumətin niyyəti ondan ibarətdir ki, layihələrin əsasən müvafiq paytaxt və metropol şəhərlərində baş tutmasının qarşısını alsın və adı çəkilən ölkələrin vətəndaş cəmiyyətinin aktyorlarına öz aralarında və Almaniyadan olan aktyorlarla şəbəkənin yaratmasına imkan verilsin. Bu səbəbən federal hökumət **məqsəd ölkələrin regionlarında** baş tutan layihələrə xüsusi diqqətini yönəldir. Almaniya və Fransa hökumətləri 13 iyul 2017-ci il tarixində keçirilən Alman-Fransız Nazirlər Şurasının iclasında Almaniya və Fransa arasında əməkdaşlığı dərinləşdirmək qərarına gəlmişdir.

Almaniyanın Xarici İşlər Nazirliyi və Fransanın Avropa və Xarici İşlər Nazirliyi bu qərarı həyata keçirərək razılığa gəldilər ki, Fransanın QHT-ləri geniş əməkdaşlıq çərçivəsində həmçinin 2019-cu ildə „Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri və Rusiyada vətəndaş cəmiyyəti ilə əməkdaşlığın inkişaf edilməsi“ proqramında iştirak edə bilərlər. Beləliklə birgə **alman-fransız layihələri də hədəf ölkələrdə bir və ya bir neçə tərəfdaşla** maliyyələşdirilə bilər, lakin o şərtlə ki, alman-fransız vətəndaş cəmiyyəti arasında əməkdaşlıq mövcuddur və onlar ən azı üç birgə layihəni uğurla həyata keçirmişdirlər. Bunlar layihə eskizində adlandırılmalıdır. Yalnız alman tərəfdaşı maliyyə dəstəyi üçün müraciət etmək hüququna malikdir.

Dəstəklənməsi mümkün olan layihələrin iştirakçıları kimdir?

Dəstəklənəcək layihələrdə iştirak edən aktyorlar Almaniya, Fransada, Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində və Rusiyada **vətəndaş cəmiyyəti sahəsindən** olmalıdırlar. Beləliklə layihələrin hədəf qrupu **dövlət fəaliyyətindən kənar olan aktyorlardır**. Tipik aktyorlar aşağıdakılardır: mətbuat, birliklər, fondlar (siyasi fondlar daxil olmaqla), ali təhsil məktəbləri, gənclər ittifaqları, mədəniyyət xadimləri və digər qeyri-hökumət təşkilatları. Həmçinin ictimai radio yayımları və media şirkətləri vətəndaş cəmiyyətinə aid edilir.

Dövlət fəaliyyətinə aidiyyəti olan aktyorlar yalnız istisna hallarda, yerli şərait səbəbindən vətəndaş cəmiyyətinin aktyorların mövcud olmadığı halda və dəstəklənməsi nəzərdə tutulan konkret tədbirlərin güdülən siyasi məqsədlərin əldə edilməsi üçün yetərli təminat verdiyi halda, bu sahəyə aid edilə bilərlər.

Bu proqram layihə tərəfdaşlarının bərabər hüquqluluğuna böyük dəyər verir. Bütün tərəfdaşlar layihənin təşkili, istiqamətləndirilməsi və icrasında mümkün qədər eyni dərəcədə iştirak etməlidirlər. Bunun təmin edilməsi üçün seçmə mərhələsindən sonra layihənin birlikdə işlənməsi və həyata keçirilməsini təsdiq edən bəyannamənin təqdim edilməsi tələb edilir. Bəyannamə bütün layihə tərəfdaşları tərəfindən imzalanmalıdır.

Hansı dövr ərzində layihələr həyata keçirilməlidir?

Dəstək vəsaitləri altında söhbət **layihə vəsaitlərindən** gedir. Bu o deməkdir ki, bu vəsaitlər **illik hesabat üzrə büdcə prinsipinə** aiddir. Bu səbədən, prinsip etibarını ilə layihələr 2019-cu il ərzində, başqa sözlə **31.12.2019-cu il tarixinə qədər başa çatmalıdırlar**. Lakin, **əsaslandırılmış hallarda** Xarici İşlər Nazirliyi **məhdud həcmdə** bu əsas prinsipdən kənara çıxıb bilər və həmçinin **bir ildən artıq davam edən layihələrə** razılığını verə bilər. Bunun üçün şərt ondan ibarətdir ki, **bir ildən artıq və yaxud bir neçə illik davamiyyət güdülən siyasi məqsədlərin nail olunması üçün məcburi şəkildə zəruriyyət təşkil etsin**.

Bu mənada davamlılıq amilinə əsaslanmaq kifayət etmir. Bununla mümkün qədər bir çox sayda vətəndaş cəmiyyətinin aktyorların mümkün qədər çox saylı layihələrin dəstəklənməsindən səmərənlənməsi əldə edilməlidir.

Bir ildən artıq və yaxud bir neçə il davam edən konkret layihənin qəbul edilməsi o zaman lazımı hesab olunur ki, güdülən xarici siyasi məqsədlərin əldə edilməsi bir ildən artıq və yaxud bir neçə illik layihə davamiyyəti qəbul olunmadan mümkün olmasın. Bu, misal olaraq o halda baş verir ki, konkret layihə öz təbiətinə görə yalnız bir ildən artıq dövrdə həyata keçirilə bilər, çünki o, bir ali məktəb semestri müddətində baş tutur.

Bir ildən artıq davam edən konkret layihənin qəbul edilməsi o zaman məcburi hesab olunur ki, digər həyata keçirmə imkanları mövcud olmasın.

Layihə nə zaman başlamağa bilər?

Qanuni səbəblərdən layihənin dəstəklənməsinə prinsip etibarını ilə yalnız o zaman icazə verilir ki, buna dair qərarın qəbul edildiyi vaxt layihə hələ başlamayıb. Lakin, **maliyyə vəsaitlərinin** Federal Bütçə Nizamnaməsinin 44-cü maddəsinə əsasən **vəsaitlərin ayrılmasına dair ərizə ilə birgə** layihənin vaxtından əvvəl başlanılmasına icazənin verilməsinə dair ərizə ilə Xarici İşlər Nazirliyinə müraciət etmək mümkündür. **Layihənin öncədən başlanılmasına dair icazənin istesna olaraq verildiyi halda** layihə xərcləri vəsaitin verilməsi üzrə razılıqda göstərilən konkret tarixdən etibarən ödənilə bilər, o şərhlə ki, vəsaitlərin ayrılmasına dair sonradan cavab daxil olsun. Bu, o deməkdir ki, vəsaitlərin ayrılmasına dair cavab gələnə qədər bu tarixdən etibarən layihəyə **şəxsi risk hesabına** başlamaq olar. Vəsaitlərə dair hüquqi iddia vəsaitlərin ayrılmasına dair cavabın daxil olması ilə əsaslandırılı bilər.

Xarici İşlər Nazirliyi vəsaitlərin ayrılmasına dair necə qərar qəbul edir?

Vətəndaş cəmiyyətinin adı çəkilən ölkələrdə vətəndaş cəmiyyəti ilə əməkdaşlığın qurulmasında iştirak etməyə və şəxsi layihələri ilə fəaliyyət göstərməyə olan marağın çox böyük olduğunu nəzərə alaraq, Xarici İşlər Nazirliyi ixtiyarında olan vəsaitlərlə bütün ideyaları dəstəkləmək imkanına malik deyil. Bütün iştirakçılar üçün inzibati işləri imkan daxilində azaltmaq məqsədilə öncədən baş tutacaq **ilkin seçim mərhələsi** çərçivəsində təyin edilən meyarlar əsasında dəstəklənməyə ən çox ümid edilən və vəsaitlərin ayrılmasına dair ərizə ilə müraciət etməsi məsləhət edilən layihələr müəyyən ediləcək. Bu **ilkin seçim mərhələsi** nəzərdə tutulan layihəni qısa və ifadəli şəkildə təqdim edən **layihə eskizləri əsasında həyata keçirilməlidir**.

Layihə eskizləri (alman və ya ingilis dilində) **12.10.2018-23.11.2018-ci il tarixinə qədər**

<http://oepr.diplo.de>

ünvanlı internet səhifəsi vasitəsi ilə təqdim edilə bilər.

Bu internet səhifəsindən Siz layihə eskizlərinin təqdim edilməsi prosesinə dair əlavə məlumat və təlimatlar əldə edə bilərsiniz. Bu dövrdə maraqlanan namizədlər proqram və proqramın gedişatı ilə bağlı məsləhətlər ala bilərlər (əlaqə: aşağıda). Layihə eskizlərinin təqdim edilməsi üçün internet səhifəsi 23.11.2018-ci il tarixində bağlanacaqdır. Bundan sonra heç bir dəyişiklik mümkün olmayacaqdır. Digər yolla göndərilən layihə eskizləri nəzərə alınmayacaqdır.

Federal Xarici İşlər Nazirliyinin artıq ötən illərdə dəstəklədiyi layihələr üzrə sorğulara dair layihə eskizinə məqsədin əldə edilməsi haqqında qısa qiymətləndirilmə hesabatı əlavə edilməlidir.

Daxil olan bütün layihə eskizləri yoxlanıldıqdan sonra namizədlər böyük ehtimalla 2018-ci ilin sonunda **qiymətləndirməyə dair cavab** alacaqlar ki, Federal Bütçə Nizamnaməsinin 44-cü maddəsinə əsasən maliyyə vəsaitlərinin ayrılmasına dair ərizənin, digər daxil olan layihə eskizlərini nəzərə almaq şərti ilə, uğura nail olması güman edilir ya yox. Nəzərə alınmaq üçün sözügedən qiymətləndirmə hesabatı alman dilində tərtib edilərək bütün tələb edilən sənədlərlə birlikdə təqdim olunmalıdır.

Sual varanan halda mən kimə müraciət edə bilərəm?

Əlavə suallar olduğu halda Federal Xarici İşlər Nazirliyinin müvafiq 601 sayılı şöbə məmnuniyyətlə Sizin sərəncamınızdadır:

E-Mail: 601-oepr@diplo.de

Tel: (030 / 1817-2148; -7139; - 7966: -7967).

<http://oepr.diplo.de> ünvanlı internet səhifəsinin istifadəsində **texniki çətinliklərin** yarandığı halda birbaşa xanım Carolina Jochheim-a bazar ertəsi-cümə, saat 09:00-dan 12:00-dək müraciət etməyiniz xahiş edilir (telefon: 030 / 18 17-7966, e-mail: 601-2-2@diplo.de).